

WETGEVING**Overzicht totstandgekomen en aanhangige wetgeving**

door

MR. J.B. MIETE

Wijziging Militaire ambtenarenwet 1931

Sinds 25 augustus 2006 is bij de Tweede Kamer aanhangig een voorstel van wet tot Wijziging van de Militaire ambtenarenwet 1931 en intrekking van de Wet voor het reservepersoneel der Krijgsmacht in verband met onder andere de invoering van een flexibel personeelssysteem voor de krijgsmacht (kamerstukken II, 2005-2006, 30 674, nrs. 1-3). Achter deze vrij neutrale aanduiding gaat een aantal ingrijpende wijzigingen schuil. Achtergrond voor deze wijzigingen vormt de wens om de diverse aspecten van de bijzondere rechtsverhouding tussen de staat en de militaire ambtenaren opnieuw te formuleren, zulks in het kader van de ontwikkeling van de traditionele krijgsmacht naar een kleine, op expeditionair optreden tot in het hoogste geweldsspectrum toegeruste professionele krijgsmacht. Aan het beroep van militair wordt een aantal bijzondere eisen en beperkingen gesteld, die rechtstreeks samenhangen met de uitvoering van de aan de krijgsmacht opgedragen taken. De krijgsmacht moet immers onder alle omstandigheden inzetbaar zijn.

Flexibel personeelssysteem

Het wetsvoorstel bevat het kader (artikel 12quinquies Militaire ambtenarenwet) voor het in 2004 aangekondigde flexibel personeelssysteem. De wijze waarop hieraan uitvoering zal worden gegeven, zal gestalte krijgen in het Algemeen militair ambtenarenreglement (30 674, nr.3, pag. 5). De toepassing van de diverse instrumenten zal afhangen van het feitelijk te voeren loopbaanbeleid (30 674, nr.3, pag. 13).

Aanstelling geschiedt in het vervolg bij de krijgsmacht in plaats van bij één van de krijgsmachtdelen. Het flexibel personeelssysteem beoogt een evenwichtiger opbouw van het personeelsbestand van de krijgsmacht, aansluitend op de eisen die worden gesteld aan een flexibele en snel inzetbare krijgsmacht. Daarbij is het geen vanzelfsprekendheid meer dat militairen hun gehele loopbaan bij Defensie doorbrengen. Het nieuwe loopbaanbeleid zal zich kenmerken door instroom voornamelijk op lagere functieniveaus en doorstroom naar hogere functies afhankelijk van het (beperkt) aantal hogere functies. Maximum leeftijdsgrenzen voor instroom en doorstroom zijn daarbij mogelijk. Militairen die geen functie op een hoger niveau krijgen toegewezen, zullen in beginsel de organisatie verlaten. Enkele jaren daarvoor zal de militair een indicatie krijgen omtrent zijn geschiktheid voor en vooruitzichten op een hogere functie. De uitstroom van personeel zal worden begeleid door Defensie, waarbij moet worden gedacht aan bemiddelingsactiviteiten, stages en eventueel een vorm van loopbaansuppletie.

Urinetest

Reeds gedurende een groot aantal jaren voert Defensie een beleid dat erop gericht is het gebruik van drugs binnen de krijgsmacht zoveel mogelijk uit te bannen. Drugsgebruik is immers niet verenigbaar met het operationeel optreden van de krijgsmacht en het gebruik van (zware) wapens en kostbaar materieel. In het verlengde daarvan wordt artikel 12d Militaire ambtenarenwet – dat in het belang van de dienst het onderzoek aan lichaam, kleding

of goederen van de militair regelt – uitgebreid met de mogelijkheid van controle op drugsgebruik: de urinetest. Deze expliciete formeelwettelijke basis is vereist omdat een dergelijke verplichte test een inbreuk maakt op de persoonlijke levenssfeer als bedoeld in artikel 10 Grondwet en mogelijk de onaantastbaarheid van het lichaam als bedoeld in artikel 11 Grondwet. Artikel 8 EVRM betreffende het respect voor het privéleven eist voorts o.a. dat een inbreuk als hier bedoeld noodzakelijk moet zijn in een democratische samenleving. De operationele inzetbaarheid en het gebruik maken van (zware) wapens en kostbaar materieel vormen hier de rechtvaardiging voor, evenals de voorbeeldfunctie van militairen in de maatschappij. In het Algemeen militair ambtenarenreglement zal de wijze van uitvoering van het urineonderzoek nader worden geregeld. Daaronder valt tevens het recht van de militair op een hernieuwd onderzoek.

Gezondheidszorg

Het nieuwe artikel 12h Militaire ambtenarenwet regelt de gezondheidszorg voor de militair. Dit betreft in de eerste plaats het verstrekken van gezondheidszorg aan de militair door de militair geneeskundige dienst. De militair is gehouden zich te wenden tot een eerstelijns zorgteam van die dienst. Achtergrond hiervan is dat de krijgsmacht voortdurend moet kunnen beschikken over voldoende inzetbaar personeel. In de tweede plaats is de militair verplicht de door de minister voorgeschreven maatregelen ter bescherming van de gezondheid op te volgen. Hij moet voorts meewerken aan zijn genezing en voorschriften van de behandelend militair arts opvolgen. Medewerking aan ingrepen van heelkundige aard, zoals chirurgische ingrepen, is niet verplicht. In de derde plaats is de militair verplicht zich in een aantal gevallen – waaronder zijn plaatsing bij bepaalde onderdelen of in bepaalde gebieden – te onderwerpen aan een geneeskundig of tandheelgeneeskundig onderzoek. De militaire gezondheidszorg wordt integraal geregeld in de Militaire ambtenarenwet 1931. Militairen zijn dan ook niet verzekeringsplichtig ingevolge de Zorgverzekeringswet.

Collectieve acties

In het wetsvoorstel wordt een wettelijke regeling (nieuw artikel 12i) voorzien die:

- de militaire ambtenaar in werkelijke dienst niet toestaat deel te nemen aan een staking;
- de militaire ambtenaar toestaat deel te nemen aan andere vormen van collectieve actie tenzij deelname daaraan de operationele inzet van de krijgsmacht kan verstoren of belemmeren;
- de burgerambtenaar bij Defensie toestaat deel te nemen aan een staking of een andere vorm van collectieve actie tenzij die deelname de operationele inzet van de krijgsmacht kan verstoren of belemmeren.

De voorgestelde regeling is in lijn met het voorbehoud dat Nederland heeft gemaakt ten aanzien van het in 1996 herziene Europees Sociaal Handvest. De keuze voor een expliciete wettelijke regeling van het stakingsrecht in plaats van het overigens in de jurisprudentie erkende recht van overheidspersoneel op collectieve acties, laat zich verklaren vanuit het belang van de nationale veiligheid. De eisen die in dat verband aan de inzetbaarheid van de krijgsmacht worden gesteld, verdragen zich niet met een stakingsrecht voor militairen of een recht op deelname aan collectieve actie die de inzet van de krijgsmacht verstoort of belemmert. Ook de betrouwbaarheid van de Nederlandse defensie-inspanning in bondgenootschappelijk verband speelt hier een rol van betekenis.

De wettelijke regeling inzake het stakingsrecht geldt ook voor de Koninklijke marechaussee, ook bij inzet voor haar in de Politiewet 1993 neergelegde niet-militaire taken. De Kmar maakt immers deel uit van de krijgsmacht.

Met betrekking tot burgerambtenaren bij Defensie kan de vraag rijzen of het in de rede

ligt de beperking van hun recht op deelname aan staking of collectieve actie in de Militaire ambtenarenwet te regelen. Hiervoor is gekozen vanwege de samenhang met het militaire personeel. Het betreft hier een beperkte groep burgerambtenaren die werkzaam zijn binnen de krijgsmacht en die een essentiële taak vervullen, zodat zij eveneens onder alle omstandigheden beschikbaar moeten zijn.

Overige verplichtingen

De artikelen 12j t/m 12m bevatten diverse verplichtingen die samenhangen met het beroep van militair. Het betreft de inzetbaarheid overal ter wereld (eventueel ook voor andere dan de normale werkzaamheden, behalve als stakingsbreker), de verplichting een bepaalde periode in dienst te blijven (in verband met het rendement van binnen Defensie gevolgde opleidingen), de verplichting om gedurende een bepaalde periode deel uit te maken van het reservepersoneel, en de verplichting in dienst te blijven wegens afwijzing of opschorting van ontslag wegens de in artikel 12m genoemde redenen, waaronder buitengewone omstandigheden.

Nu de verplichtingen inzake reservepersoneel in de Militaire ambtenarenwet 1931 worden ondergebracht, kan de Wet voor het reservepersoneel der krijgsmacht worden ingetrokken.

Vervolg

Op respectievelijk 10, 18 en 20 oktober 2006 zijn verschenen een brief van de Staatssecretaris van Defensie, het verslag van de vaste commissie van Defensie over het wetsvoorstel, en de nota naar aanleiding van het verslag (30 674, nrs 7, 8 en 9). Uit deze stukken kan worden opgemaakt dat het de bedoeling is het flexibel personeelssysteem in te voeren met ingang van 1 april 2007. Het zal van toepassing zijn op militairen die vanaf die datum in dienst treden. Voor zittend BOT- en BBT-personeel zal overgangsrecht worden voorzien (nr. 9, blz 5, 6). Voorts wordt vermeld dat de mogelijkheid van een verplichte test op alcoholgebruik wordt onderzocht. De veiligheid en de goede taakvervulling van de krijgsmacht vergen immers dat de militair zich matigt in het gebruik van alcoholhoudende dranken en dat hij zich daarvan onthoudt onder operationele omstandigheden.

Heroprichting van het Regiment Infanterie Oranje Gelderland

Bij Koninklijk besluit van 13 september 2006 (Staatsblad 2006, 577) is het Regiment Infanterie Oranje Gelderland heropgericht en maakt dit regiment wederom deel uit van de Koninklijke Landmacht. Het besluit is met ingang van 14 september 2006 in werking getreden. De oprichting van dit vierde pantserinfanteriebataljon vloeit voort uit de herstructurering van de Koninklijke Landmacht.

Instellingsbesluit draaginsigne Dutchbat III

Bij besluit van de Minister van Defensie van 18 september 2006 (Staatscourant 2006, nr.217) is ingesteld het draaginsigne Dutchbat III. Het insigne wordt volgens artikel 2 van het besluit verstrekt aan degene die als militair in de periode 6 januari 1995 tot en met 14 juli 1995 deel heeft genomen aan de operatie Dutchbat III en daarbij in alle opzichten een goede plichtsbetrachting heeft betoond.

De brief van de Minister van Defensie aan de Voorzitter van de Tweede Kamer dd 3 november 2006 (kamerstukken 2006-2007, 30 800 X, nr. 45) gaat nader in op de achtergrond van het insigne. Het betreft hier een bijzonder blijk van erkenning voor Nederlandse militairen – personeel van Dutchbat III en andere militairen – die in en nabij Srebrenica waren

geplaatst ten tijde van de val van de Bosnische enclave. Met de uitreiking van het draaginsigne wordt gehoor gegeven aan de wens van (voormalige) militairen van Dutchbat III en wordt tevens gevolg gegeven aan het verzoek van het lid Herben om concreet gestalte te geven aan het eerherstel dat het kabinet en de Tweede Kamer hebben uitgesproken tijdens het debat van 18 juni 2003 over het rapport van de enquêtemissie Srebrenica.
